

l'oreia», PdAPenya (*Po. Pop.*, 76); «en la vila de Porreres --- amerats --- en los llocs anomenats *les tanques*, antigament d'En M. O. ---», BSAL VIII, 90b. A Solleric noto que pensen en un camp generalment tancat per un clos de pedra, cada un amb el seu nom (Sa Tanca des Pla des Pou, T. de ses Oliveres Joves etc.). En canvi, de la banda d'Inca (on no sento a parlar de *sementers*), ja sembla tenir un valor igual al de Menorca.¹⁸ També és viu a Eiv., però sembla que aquí a penes es pensa en la terra, tant o més en el clos i la paret que el forma: «*tanca*: cercado», PzCabr. Parla de la *tanca* eivissenca Macabich (*Hist. de Ibiza*, vol. I, *Antigüedad*, 142). A Sta. Gertrudis de Fruitera es referiren amb *tanca* clarament a la paret de pedra seca entre el camí i una propietat o entre dues propietaris (1963).

Per a la relació amb les *tanques* de Sardènia, veg. supra. Els fets balears més aviat reforcen la sospita allí expressada que en la *tanca* insular dels dos arxipèlags ha perviscut sumant-se amb el *tanca* català i indoeuropeu, alguna cosa d'autòcton mediterrani. Que l'arrel indoeuropea també ho produïa, de tota manera ho confirma l'ús provençal: «douço mouié, lou cor me manco; / e se fas levà la *tanco*, / touñ Guihèn vai plegà soutu lo sis estramàs / di Maugrabin ---» (trad. «òter la barre»), *Calendau* VI, 65.2.

Entretancar (supra). *Estancar* (supra). *Estanc*: «Vivero o *estanc* per tenir pexos: piscina», OPou (*TbPu.*, 64); Belv.; per a l'establiment monopolitzador: «Hi ha també en Bna. *estanch* real de tabaco y varios *estanchillos* de aquest gènere». Com a adj. 'impermeable'. «Els ganivets esmolats, la pastera *estanca*, les peroles netes, la caldera lluent, el pebre mòlt i la sal picada a la mà de morter», AntCayrol (*Cont. Cerd.*, 81). En arag. antic sembla que vol dir 'límit del terme de la ciutat': «algún vezino --- no sia osado que se meta en guerra ni en bando --- que no sea enparado ni defendido por el concello de la dita ciudad, ni por algún singular del dit conçelo, de los *estancos* afuera --- sea salvo e seguro en la ciudad e dentro los *estancos* de aquella»; «los otros hombres qui serán en las viñas, campos o partidas de la dita Ciudad, que salgan del *estanco*, siquiere encuentro, de aquella part do será el apellido ---», *Ord. y Paramentos de la Ci. de Barbastro*, a. 1396 (*Rev. de Aragón*, 1902, 911, 912, 848).⁴⁹ *Estanca*. *Estancament*. *Estancació*. *Estanquer*. Arnau de Vilanova sembla al·ludir a la pèrdua de la nau reial l'*Estancona*, que una tempesta llançà a la costa de Tunís, de la qual s'empararen els tunisencs, abans del juny de 1301, Giménez Soler, *AIEC* I, 198.⁵⁰

Restancar, més que català és occità, i ja antic «arrêter, appaiser (la faim); étancher; retenir, garder; refl. s'arrêter», PDPF. *Restanch* figura en el dicc. de rims de JMarc, i ja s'hem citat un cas supra en Cerverí de Girona 19/64, 15. El FEW I, 146a1 dona cites de *arrestancar*, suposant (però sense raó) que hi ha encreuament amb *arrestar*.

Modernament el que existeix en llengua d'oc és sobretot el substantiu femení derivat *restanca* per 'resclosa', veg. Krüger, *Hochpyr.* A, II, 386; roerg. *restân-*

co: haussoire d'une écluse --- (Vayssier): «De sa coulèro la *restanco* / pièi a la longo se *desranco*, / e l'oundo a boui feroun s'esclafis dins lou riau», «Ourrias! n'i a proun! n'i a proun! --- / Tóuti li vièi vaquíé / le cridèron; vano *restanco!* / Contro lou brau di taco blanco, / lou ficheiron pausà sus l'anco, / relènt, despeitrinà, dejà se bandissié» (*Mireio*, trad. «écluse», VII, 62.5; IV, 60.4). A la vall d'Aran designa la boquera d'un estany: pujant des d'Arties, Valarties amunt, cap a la carena de la V. de Boí, es troba l'Estany de la *Restanca*, al peu del Coll de Crestada. L'ús del mot sobreix cap a la vall de Boí, on, p. ex., es parla molt de la Restanca de Llebretra (allà on el riu de St. Nicolau surt de l'Estany, aigües avall) (1973).

Veg. més detalls sobre *restanca* en el meu *DAR-Gc*. En lloc d'això es diu *u(n)a stánko* a les valls de Barredje i Gavarnia, i el compost *barra-stánka* a la vall luixonesa de Oueil (*ALGc.* II, 333, «vanne»). El tipus *estánka-t* per «arrête-toi, cesse de marcher» s'estén a quasi tot el dept. HPyr. (cap al N. fins a Lourde, BPyr. i tot Landes i desbordant un poc per la Gironda, però recusat en el Gers i Comenge) (*ALGc.* IV, 1333).¹⁹

CPT.: *Tancalporta* o *tancaporta* 'portiei', doc. de c. 1460 (*DAG.*) Coll de *Tancalporta* extrem E. de la Serra de Cadí, entre la Baronia de Bellver i la vall de Gresolet. *Estanca-sang*. No d'una pedra: «*estancasanc*: és vermell espès: haematistes --- amathystus --- perla», OPou (*TbPu.*, 314).

¹ *Portes de l'aram* 'portes de bronze', segons la sintaxi especial del ross. antic, estudiada en el vol. I de *VidesR*, § 73, pp. 72-73. La duplicació del mot verbal que expressa la idea, i la idea mateixa, són iniciativa dels adaptadors catalans (com a monjos volen posar de relleu el terror del consistori dels diables, en veure el Crist resurrecte en camí a davallar als Inferns, per deslliurar els patriarques), car Voragine (244.4) havia escrit «ostia aenea cum vectibus ferreis *clauserunt*». En tots dos passatges coincideixen tots dos mss. (només que B usa la forma *tancàs* del Subjuntiu). — ² Si és sensual no s'estarà d'obrir els ulls i mirar: llavors clogui les orelles per no sentir el dolor de la maledicència que fomentarà; però cuiti tot seguit a tancar els ulls, si no vol quedar presoner del seu baix amor. Text i puntuació deficients en *NCl.* IV, 85, cf. 91. — ³ Als ulls dels no especialitzats en indologia podria restar el dubte, tenint en compte el scr. *tanákti*, de si la -N- era radical o temàtica (a la manera de la del ll. *tangere*) i si per tant l'arrel primitiva no seria TEK-. Encara que fos així, no importaria per al romànic, no sols perquè és freqüent que tals N temàtiques es tornin radicals i viceversa, sinó perquè fora de l'índic l'arrel TENK- és general i fixa, per tant no interessaria per a l'indoeuropeu occidental i menys per al romànic. Fins i tot aqueixa ambigüitat sembla estar mancada de fonament als ulls dels més especialistes: la major part (si no tots) estan d'acord que no és -N- temàtica sinó part integrant del radical (*tanákti* com *yunákti*=ll. *ingo*). I. de fet, si ho veig bé, les altres